

2.5.2018

EOAK/2064/2018

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

VARSINAIS-SUOMEN KÄRÄJÄOIKEUDEN VAPAUTENSA MENETTÄNEIDEN SÄILYTYS- TILAT 17.4.2018

Tarkastuspöytäkirja

Osallistujat EOAK:sta Esittelijäneuvos Juha Haapamäki
Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen
Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Minna Ketola

Osallistujat tarkastuskohteesta
Käräjätuomari, osastopäällikkö - - -
Virastomestari - - -

1

YLEISTÄ TARKASTUKSESTA JA TARKASTUSKOHTEESTA

Tarkastus tehtiin apulaisoikeusasiamies Pasi Pölösen määräyksestä. Tarkastus oli ennalta ilmoittamaton.

Eduskunnan oikeusasiamies on nimetty YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan tarkoittamaksi kansalliseksi valvontaelimeksi. Tässä ominaisuudessa oikeusasiamies tekee tarkastuksia kaikkiin niihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä. Pääpaino tehtävässä on ennalta ehkäistä vapautensa menettäneiden huonoa kohtelua mm. antamalla viranomaisille suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja oloja. Oikeusasiamies raportoi kansallisena valvontaelimenä havainnoistaan vuosittain eduskunnalle, suljettujen laitosten toiminnoista vastaaville viranomaisille sekä YK:n kidutuksen vastaiselle alakomitealle (SPT, Subcommittee for the Prevention of Torture).

2

TARKASTUSHAVAINNOT

Säilytystilat

Käräjäoikeuden kellarikerroksessa, jossa myös käräjäoikeuden turvasali sijaitsee, on kuusi selliä. Ne olivat pieniä, pinta-alaltaan arviolta enintään kolme neliometriä. Istumista varten oli betoninen taso. Selleissä ei ollut hälytyslaitteita eikä niihin ole kameravalvontaa. WC on sellikäytävän päässä. Vartijoiden huone on sellikäytävällä: sen ovi oli lukossa eikä sinne päästy.

Käräjätuomarin mukaan vartijat pitävät huoneensa ovea auki, kun selleissä on vapautensa menettäneitä. Näitä säilytetään selleissä varsin lyhyitä aikoja, käräjätuomarin käsityksen mukaan enintään tunti kerrallaan.

Oikeusasiamiehen kanslian tarkastaja kuuli 26.4.2018 puhelimitse Turun vankilan vartijaa. Hänen mukaansa vanki joutuu olemaan pidempään käräjäoikeuden sellissä oikeuden lounastauon aikana n. 1½ tunnin ajan. Yleensä vankilalta lähdetään oikeustalolle n. klo 8.30 ja oi-

keuden istunnot päättyvät viimeistään klo 19.00 mennessä. Istunnon päätyttyä vankilalta tilataan auto ja sen saapuminen kestää puolesta tunnista tuntiin. Vangit pääsevät käymään WC:ssä aina halutessaan koputtamalla sellin oveen. Joka vankia kohden on yksi vartija ja he ovat huoneessaan paikalla koko ajan.

Yksityisyyden toteutumista edistävät ja haittaavat käytännöt

Oikeusasiamiehen kansliassa on valittu vuodelle 2018 muun muassa tarkastuksilla huomioitavaksi erityisteemaksi oikeus yksityisyyteen. Varsinais-Suomen kärjäoikeuden vapautensa menettäneiden säilytystilojen osalta ei näissä suhteissa tullut esille erityisiä, muista vastaavista kohteista erottuvia seikkoja.

3

HUOMIOT JA TOIMENPITEET TARKASTUKSEN JOHDOSTA

Tarkastushavainnot esiteltiin apulaisoikeusasiamies Pasi Pölöselle.

Apulaisoikeusasiamies totesi pitävänsä sellejä kooltaan pieninä, vaikka otetaan huomioon se, että vapautensa menettäneiden säilytys niissä on lyhytaikaista ja niitä käytetään vain satunnaisesti.

Istunto- ja kuljetusjärjestelyissä tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että selleissä oloajat muodostuisivat mahdollisimman lyhyiksi.

Lisäksi hän kiinnitti huomiota siihen, että selleissä ei ole hälytyslaitteita, joilla saisi yhteyden henkilökuntaan. Apulaisoikeusasiamies katsoi, että myös lyhytaikaisessa säilytyksessä selleissä olisi perusteltua olla hälytysjärjestelmä, vaikka vapautensa menettänyttä vartioitaisiinkin sellin ulkopuolella. Niin vankeuslaki, tutkintavankeuslaki kuin poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettu laki edellyttävät, että säilytystilan suljetuissa tiloissa, joissa säilytetään vapautensa menettäneitä, tulee olla hälytyslaite, jolla voidaan välittömästi saada yhteys henkilökuntaan. Kahden viimeksi mainitun lain mukaan vapautensa menettäneen kohtelussa kuljetuksen aikana (siis laitoksen ulkopuolella) sovelletaan soveltuvin osin mitä noissa laeissa säädetään.

Apulaisoikeusasiamies totesi myös, että tuomioistuinten säilytystiloja koskevaa nimenomaista lakitasoista sääntelyä ei ole. Vuonna 2010 annettiin hallituksen esitys (HE 319/2010 vp) vanginkuljetusta koskevaksi lainsäädännöksi. Esitykseen sisältyi myös säilytystiloja koskeva säännös. Esityksen mukaan säilytystiloja olisivat esimerkiksi tuomioistuinten tilat, joissa vangit odottavat oikeuskäsittelyn alkamista ja paluukyytiä. Esityksessä todettiin, että tilojen väliaikaisesta luonteesta huolimatta niiden olisi täytettävä olosuhteiden ja varusteiden osalta tietyt perusvaatimukset. Esitys kuitenkin raukesi, eikä vastaavaa esitystä ole sittemmin annettu.

Apulaisoikeusasiamies pitää ongelmallisena sitä, ettei kuljetusta ja säilytystiloja koskevia lain muotosehdotuksia ole lainsäädännön ilmeisistä puutteista huolimatta saatettu eduskunnan käsiteltäväksi vuonna 2010 annetun hallituksen esityksen raukeamisen jälkeen. Hän on tammikuussa 2018 saattanut tämän lainsäädännön puutteen oikeusministeriön tiedoksi (EOAK/5560/2017).

Joka tapauksessa, kun selleissä ei ole hälytyslaitteita, tulisi säilytettävien valvontaan kiinnittää erityistä huomiota.

Apulaisoikeusasiamies saattaa edellä esittämänsä käsitykset Varsinais-Suomen käräjäoikeuden, Lounais-Suomen poliisilaitoksen ja Turun vankilan tietoon. Tässä tarkoituksessa tämä pöytäkirja lähetetään niille tiedoksi.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Juha Haapamäki
esittelijäneuvos